

รายงานการศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน ประชุม / สัมมนา ปฏิบัติการวิจัย
และการไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- 1.1 ชื่อ / นามสกุล...(นาย, นาง, นางสาว).....ศิริลักษณ์ ธรรมนุ.....อายุ.....47.....ปี
การศึกษา.....ปริญญาเอก Forest Environmental Science...ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน...
การจัดการป่าไม้.....
- 1.2 ตำแหน่ง.....นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ.....
หน้าที่ความรับผิดชอบ.....ปฏิบัติงานตามกรอบสิ่งสมประสงค์รายบุคคลของ HiPPS
โดยปัจจุบันปฏิบัติราชการสำนักแผนงานและสารสนเทศ.....
- 1.3 ชื่อ / นามสกุล...(นาย, นาง, นางสาว).....ชวลิต ศุภสาร.....อายุ.....47.....ปี
การศึกษา.....ปริญญาตรี วนศาสตร์.....ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน...การจัดการป่าชุมชน.....
- 1.4 ตำแหน่ง.....นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ.....
หน้าที่ความรับผิดชอบ...ทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมและพัฒนามวนศาสตร์ชุมชนที่ 1 (เชียงใหม่).....
- 1.5 ชื่อเรื่อง / หลักสูตร... The Regional Workshop on NTFP Sustainable Resources Management
AFoCO/035/2022 Project
- เพื่อ ศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน
 ประชุม / สัมมนา ปฏิบัติงานวิจัย ไปปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ
- แหล่งผู้ให้ทุน...Asian Forest Cooperation Organization (AFoCO)...ประเทศที่ไป...เวียดนาม....
งบประมาณ.....
ระหว่างวันที่...3-9 กันยายน 2566 (รวมวันเดินทาง).....
รวมระยะเวลาการรับทุน.....7 วัน.....
ภายใต้โครงการ.....The Regional Workshop on NTFP Sustainable Resources Management
AFoCO/035/2022 Project.....
ของหน่วยงาน... Asian Forest Cooperation Organization (AFoCO).....
คุณวุฒิ / วุฒิบัตรที่ได้รับ...-.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาฝึกอบรม ดูงาน ประชุม / สัมมนา ปฏิบัติงานวิจัย และ ไปปฏิบัติงาน
ในองค์การระหว่างประเทศ (โปรดให้ข้อมูลในเชิงวิชาการ หากมีรายงานแยกต่างหาก พร้อมดิสเก็ต
หรือ CD)

2.1 วัตถุประสงค์

มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของทีมงานในการดำเนินโครงการ AFOCO/035/2022 ในด้านการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (Community-Based Enterprise Development and Management: CBE-DM) และการจัดการทรัพยากรของป่าอย่างยั่งยืน (NTFP Resources Sustainable: NTFP-SRM) นอกจากนี้ ยังรวมถึงการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลในกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือและการพัฒนาแผนการดำเนินการโครงการ (Project Implementation Plan: PIP Matrix)

2.2 เนื้อหา (โดยย่อ)

วันแรก (4 กันยายน 2566)

- 1) พิธีเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการโดย Dr. Chongho Park, Executive Director ของ AFOCO ซึ่งมี Prof. Dr. Vo Dai Hai, Director General of Vietnam Academy of Forest Sciences เป็นผู้กล่าวต้อนรับ และ Dr. Park Junghwan เป็นผู้กล่าวรายงาน สำหรับการประชุมครั้งนี้ ประกอบด้วยประเทศต่างๆ เข้าร่วมโครงการ AFOCO/035/2022 Project จำนวน 11 ประเทศ ได้แก่ ภูฏาน กัมพูชา อินโดนีเซีย คาซัคสถาน ลาว มองโกเลีย พม่า ฟิลิปปินส์ ไทย ติมอร์-เลสเต และเวียดนาม
- 2) ที่ประชุมได้รายงานถึงความคืบหน้าของการลงนามร่างบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อดำเนินการโครงการระหว่างหน่วยงานของประเทศต่างๆ กับองค์การความร่วมมือด้านป่าไม้แห่งเอเชีย (Asian Forest Cooperation Organization: AFOCO) ว่า มีประเทศที่ได้ลงนาม MOU แล้ว จำนวน 8 ประเทศ ได้แก่ ภูฏาน กัมพูชา คาซัคสถาน ลาว มองโกเลีย ฟิลิปปินส์ ติมอร์-เลสเต และเวียดนาม ซึ่งเหลืออีก 3 ประเทศ ที่ยังไม่ได้ลงนาม MOU ได้แก่ อินโดนีเซีย พม่า และไทย
- 3) ที่ประชุมได้ให้แต่ละประเทศ รายงานผลความคืบหน้าของการดำเนินการในแต่ละประเทศ โดยประเทศไทย นางสาวศิริลักษณ์ ธรรมนุ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ ได้รายงานต่อที่ประชุมว่า กรมป่าไม้ได้คัดเลือกของป่า จำนวน 2 ชนิด คือ ไม้บง (*Bambusa nutans* Wall.ex Munro) และ มะขามป้อม (*Emblica officinalis* Gaertner) เพื่อเข้าร่วมโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากของป่าตามโครงการดังกล่าว สำหรับพื้นที่เป้าหมายได้คัดเลือกป่าชุมชนบ้านหัวทุ่ง หมู่ที่ 14 ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ (ไม้บง) และป่าชุมชนบ้านยางเปียง หมู่ที่ 2 ตำบลยางเปียง อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ (มะขามป้อม) เป็นพื้นที่ดำเนินการโดยมีระยะเวลา 4 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566-2569
- 4) การบรรยายเกี่ยวกับ
 - กระบวนการค้นหา การรับรู้ และประเด็นด้านการอนุรักษ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของป่า และการพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชน
 - หลักการด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยชุมชน
 - กระบวนการประเมินการความเป็นอยู่ของชุมชนและการค้นหาผลิตภัณฑ์ (CLAPS)

วันที่สอง (5 กันยายน 2566)

- 1) การทบทวนเนื้อหาของวันแรก เกี่ยวกับ คำนิยามของป่า การจัดการอย่างยั่งยืน และกระบวนการ CLAPS
- 2) การบรรยาย การจำแนกของป่าที่นำมาจัดการ การใช้ประโยชน์ และกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของป่า
- 3) ที่ประชุม ให้แต่ละประเทศ อธิบายถึงเหตุผลที่แต่ละประเทศเลือกชนิดของป่าเพื่อดำเนินการในโครงการนี้
- 4) เล่นเกมส์ Role Play สมมุติบทบาทในกระบวนการรวบรวมข้อมูลก่อนเริ่มดำเนินงาน โครงการ และการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่จะส่งเสริมให้กับชุมชน
- 5) การบรรยาย ตัวอย่างการจัดการต้นหยี (Vetvet lamarind) หรือชื่อวิทยาศาสตร์ *Dialium cochinchinense* ของประเทศเวียดนาม ซึ่งมีปัญหาด้านการบุกรุกทำลายป่า และการจัดการที่ไม่ยั่งยืน เนื่องจากการเก็บเกี่ยวเกินกำลังผลิต รวมถึงการขาดองค์ความรู้ ทักษะ และเทคโนโลยีในการปลูกทดแทน เพื่อเพิ่มประชากรของต้นหยีให้มากขึ้น
- 6) การบรรยายถึงขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลภายในชุมชน ซึ่งควรมีการสื่อสารระหว่างสมาชิกในชุมชน รวมถึงการให้โอกาสได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ และควรได้มีการสื่อสารกับชุมชนอื่นๆ อีกด้วย
 - ข้อมูลที่ต้องการจากชุมชน เช่น
 - ชนิดพรรณพืชอะไรบ้างที่ให้ประโยชน์ด้านของป่า (NTFPs)
 - ลักษณะทางชีววิทยาและนิเวศวิทยาของชนิดพันธุ์ เช่น ที่ตั้ง แหล่งที่อยู่อาศัย ประชากร ความหนาแน่น การตอบสนองต่อการถูกรบกวน รูปแบบการเจริญเติบโต การสืบพันธุ์ ฯลฯ
 - ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นในหัวข้อต่างๆ เป็นดังนี้
 - กฎระเบียบในการจัดการของป่า
 - การดำเนินงานด้านการจัดการของป่าที่ผ่านมา
 - บริบทด้านสังคมและวัฒนธรรม
 - ระบบการค้าเชิงพาณิชย์
 - บริบททางด้านประวัติศาสตร์
 - กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง
 - ความยั่งยืนของระบบการจัดการของป่าที่มีอยู่
- 7) แบ่งกลุ่มแต่ละประเทศเพื่อจัดทำข้อมูลของป่าของชุมชนที่ได้คัดเลือกเพื่อดำเนินการตามโครงการ
- 8) นำเสนอวิธีโอเกี่ยวกับการจัดการของป่าในประเทศต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้งจากกัมพูชา การเก็บหาขี้ผึ้งจากอินโดนีเซีย

วันที่สาม (6 กันยายน 2566)

- 1) การบรรยาย การประเมินศักยภาพของระบบที่มีเพื่อการจัดการของป่าอย่างยั่งยืน ซึ่งมีต้องมีการคาดการณ์ที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ นิเวศวิทยา เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (นโยบายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของป่า)
- 2) ตัวแทนแต่ละประเทศนำเสนอข้อมูลการจัดการของป่าที่มีอยู่ของชุมชนในประเด็นต่างๆ ได้แก่
 - ชนิดของป่า
 - ข้อมูลด้านชีววิทยาและนิเวศวิทยา
 - กฎระเบียบด้านการจัดการของป่า
 - การดำเนินงานที่ผ่านมาของการจัดการของป่า
 - ผลกระทบของการจัดการของป่าต่อระบบนิเวศป่าไม้
 - ระบบการใช้ที่ดินของชุมชนและการจัดการนิเวศป่าไม้
 - บริบทด้านสังคมและวัฒนธรรม
 - ระบบการค้าเชิงพาณิชย์
 - บริบททางด้านประวัติศาสตร์
 - กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง
 - ความยั่งยืนของระบบการจัดการของป่าที่มีอยู่
- 3) การบรรยาย การรวมองค์ความรู้สำหรับการจัดการของป่า
 - ต้องเข้าใจถึงธรรมชาติของทรัพยากรของป่า เนื่องจากประกอบด้วยหลากหลายชนิดและการใช้ประโยชน์อาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตของชนิดไม้เหล่านั้น
 - ชนิดที่มีผลกระทบหากมีการเก็บหา เนื่องจากเก็บทั้งต้น เช่น ลำต้น หน่อ หน่อดิบ ฯลฯ
 - ชนิดที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ หากมีการเก็บหาผลผลิต เช่น ดอก ผล เมล็ด ไม้ฝัก ฯลฯ
 - ชนิดที่ไม่กระทบต่อโครงสร้างของพืช หากมีการเก็บหาผลผลิต เช่น เปลือก เรซิน ราก ฯลฯ
 - แนวคิดเชิงปริมาณ (Quantitative Approaches) ในการจัดการของป่า
 - การแบ่งเขตการจัดการ (Management zones) โดยการใช้เครื่องมือ Sketch mapping, Scale mapping และ GIS
 - แนวทางปฏิบัติในการเก็บหาที่เหมาะสมที่สุด (Optimal harvesting practices)
 - แนวทางการจัดการที่เหมาะสมที่สุด (Optimal management practices)
 - ระดับของการเก็บหาของป่าในปัจจุบัน (Current harvesting levels)
 - การจำกัดปริมาณการเก็บหา (Sustainable harvesting limits)

วันที่สี่ (7 กันยายน 2566)

ศึกษาดูงานการเก็บหาสมุนไพรของชุมชนที่อยู่โดยรอบอุทยานแห่งชาติ Bavi National Park ในเขตพื้นที่เขตกันชน (buffer zone) ซึ่งมีชุมชนอาศัยอยู่โดยรอบ ประมาณ 40 ครัวเรือนในบริเวณพื้นที่ศึกษาดูงาน โดยมีการนำเยี่ยมชมผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชุมชน จำนวน 3 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรที่เก็บหาจากเขตกันชนของพื้นที่อุทยานแห่งชาติฯ ผลผลิตเป็นยาสมุนไพรต่างๆ ในรูปแบบต่าง เช่น ยาต้ม ยาสุกกลอน เพื่อบำรุงร่างกาย บำรุงเลือด บำรุงไต บำรุงตับ เป็นต้น ซึ่งสามารถพัฒนาความเป็นอยู่ของรายได้ให้กับชุมชน โดยรอบในด้านการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน และสามารถอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในอุทยานแห่งชาติฯ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับภาครัฐ

วันที่ห้า (8 กันยายน 2566)

- 1) การบรรยาย การพัฒนาแผนการจัดการของป่าที่ยั่งยืน และให้แต่ละประเทศฝึกปฏิบัติการจัดทำแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) การบรรยาย การพัฒนาตัวชี้วัดในกระบวนการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วยหัวข้อที่สำคัญได้แก่
 - ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรของป่า (NTFP resource abundance)
 - การสืบพันธุ์ตามธรรมชาติ (NTFP resource regeneration)
 - สุขภาพของของป่า (NTFP resource health)
 - ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental conditions)
 - แนวทางในการเก็บหาของป่าอย่างยั่งยืน (Sustainable harvesting practices)
- 3) การบรรยาย การทำแบบบันทึกการเก็บข้อมูลการเก็บหาของป่า เช่น ชื่อผู้เก็บหาของป่า สถานที่เก็บหา ระยะเวลา วันที่ ฤดูกาล ปริมาณการเก็บหา ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่พบในพื้นที่ ฯลฯ
- 4) การบรรยาย การจัดทำปฏิทินพัฒนาการติดตามและประเมินผล
- 5) ปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.3 ประโยชน์ที่ได้รับ

- ต่อตนเอง ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง เพิ่มทักษะและความรู้ด้านวิชาการป่าไม้ การใช้ภาษาอังกฤษ ตลอดจนได้ประสบการณ์และได้เครือข่ายความร่วมมือด้านป่าไม้จากต่างประเทศมากขึ้น
- ต่อหน่วยงาน นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์ของกรมป่าไม้ และสอดคล้องกับข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการด้านการจัดการ

ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน ตลอดจนความร่วมมือในการดำเนินงานภายใต้กรอบความ
ร่วมมือด้านป่าไม้แห่งเอเชีย

อื่นๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 3 ปัญหา / อุปสรรค
ไม่มี

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

เห็นควรให้สำนักการป่าไม้ต่างประเทศเร่งรัดการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการลงนามร่างบันทึกความ
เข้าใจ (MOU) ระหว่างกรมป่าไม้กับองค์กรความร่วมมือด้านป่าไม้แห่งเอเชีย (Asian Forest Cooperation
Organization: AFoCO) ต่อไป

(ลงชื่อ).....
(.....นางสาวศิริลักษณ์ ธรรมนุ.....)
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ

(ลงชื่อ).....
(.....นายชวลิต ศุภสาร.....)
นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....
นางวิสุตรา อินทองแก้ว
(.....)
ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและสารสนเทศ

ภาพประกอบ

